

A Vim használata C programozóknak

Ahhoz, hogy kényelmesen tudjunk fejleszteni, nincs feltétlenül szükségünk egy integrált fejlesztőkörnyezetre. Az automatikus kiegészítéstől a ctags és a make meghívásáig a Vim-nek számos olyan szolgáltatása van, ami jelentősen megkönnyítheti egy C-ben fejlesztő programozó életét.

© Kiskapu Kft. Minden jog fenntartva

A Vim egy olyan rendkívül hatékony szövegszerkesztő, amely ugyan *Bill Joy* immár 30 éves vi szerkesztőjén alapul, de számos új és kellemes szolgáltatása is van. Ugyanakkor azok a szolgáltatások amelyek oly vonzóvá teszik a Vim-et mindazok számára, akik már ismerik, gyakorta elriasztják a kezdőket. Ennek a cikknek alapvetően az a célja, hogy segítsen a vállalkozó szelleműeknek a program megismerésében, különös tekintettel a C programozással kapcsolatos szolgáltatásokra.

A make parancs, és a fordíttesztelszerkeszt ciklus

A programozók rendszerint úgy dolgoznak, hogy lefordítják a félkész anyagot, kipróbálják, majd addig szerkesztgetik újra és újra, amíg a kipróbálás során képes nem lesz azt a műveletsort végrehajtani, amire tervezték. Nyilván minden olyan eljárás, ami csökkenti az ezzel a ciklussal kapcsolatos műveletek számát, megkönnyíti a programozó életét. A Vim éppen ezt teszi, hiszen magából a szerkesztőből hívhatjuk meg a make parancsot, illetve futtathatjuk a kész kódot. Ha az aktuális könyvtárba van *Makefile*, elegendő a szerkesztőben kiadni a :make parancsot, és máris fordul a program. Persze könyvtárat is válthatunk, ha épp erre van szükség, mégpedig a :cd parancs segítségével. Ha pedig netán elfelejtettük volna, hol is vagyunk éppen, adjuk ki a :pwd parancsot, és máris kiderül. Aki *FreeBSD*-t használ, és a make helyett a gmake programot

szeretné használni, annak sincs túl sok extra teendője. Elegendő kiadnia a :set makeprg=gmake parancsot. Tegyük fel mármost, hogy paramétereket is szeretnénk átadni a make-nek. Mondjuk a fordításhoz e gcc 2.96-os változatát szeretnénk használni, nem az alapértelmezettet. Ezt így érhetjük el:

```
:set makeprg=gmake \ \CC=gcc296
```

Most jön a munka dandárja. Meg kell keresnünk az esetleges hibákat, meg kell találnunk a forrásban a nekik megfelelő kódsort, és kijavítani őket. Ha sorszámoztatni szeretnénk a kódot, adjuk ki a :se nu parancsot. A sorszámozást kikapcsolni a :se nonu paranccsal lehet. Amikor elkezdjük fordítani a programot, de az nem sikerül, a Vim automatikusan az első problémás sorra ugrik. Ha a következő hibához akarunk ugrani, használjuk a :cn parancsot. Hasonlóan a :cfrst visszaugrik az első hibás sorhoz, míg a :clast az utolsóhoz. Ha kijavítottuk az összes hibát, ismét megpróbálkozhatunk a fordítással. A hibalista ismételt megtekintéséhez a :clist parancsot kell használnunk. Aki írt már programot, tudhatja, hogy mindez mennyire kényelmes. Ha a hiba javítása közben bele akarunk olvasni egy másik forrásfájlba, mondjuk a *foo.c*-be, adjuk ki az :e foo.c parancsot.

A Vim-ben számos olyan gyorsítási lehetőség van, amelyekkel elkerülhetjük a sok gépelést. Az egyik közülük az :e # parancs, ami az előző fájlra ugrik

vissza. Ha látni szeretnénk az össze pillanatnyilag megnyitott fájl listáját, adjuk ki az :ls vagy a :buffers parancsot.

Ha úgy gondoljuk, hogy már zavaróan sok fájl tartunk nyitva, és egyeseket be szeretnénk zárni, először szintén az :ls parancsot kell használnunk, ami valami ilyesmit jelenít meg:

```
2 # "newcachain.c"
↪ line 5
3 %a "cachain.c"
↪ line 1
```

Ha mondjuk a *newcachain.c* fájl be akarjuk zárni, akkor ezt a :bd 2 vagy a :bd newcachain.c paranccsal tehetjük meg.

Ha olvasunk egy hosszabb kódot, gyakorta előfordul, hogy egy vagy több függvényt szeretnénk gyorsan átugrani, mert azokban nincs semmi pillanatnyilag érdekes. Ezt parancsmódban a]] billentyűkombinációval tehetjük meg. Ha visszafelé haladva akarjuk ugyanezt megtenni, használjuk a [[parancsot.

Használhatunk könyvjelzőket is bizonyos helyek bejelölésére. Címkeként használhatunk bármilyen kisbetűt. Ha mondjuk meg akarjuk jelölni a program 256-ik sorát, és ez a pontot „b”-nek szeretnénk hívni, álljunk a kurzorral a megfelelő sorra, majd adjuk ki parancsmódban a mb parancsot. Ügyeljünk rá, hogy a Vim soha nem igazolja vissza a parancsok végrehajtását, csak végrehajtja őket. Ha a könyvjelzők között ugrálva az előzőre szeretnénk visszaállni,

használjuk a '' (két egyszeres idézőjel) parancsot. A 'a' parancs az a-val jelzett pontra ugrik, és így tovább. Néha, de különösen *Makefile*-ok szerkesztése közben jó ha látjuk, hogy egy üres hely szökőközből vagy tabulátorokból áll. Ilyenkor használjuk a :se list parancsot, mire a tabulátorok kék ^I jelekként fognak megjelenni. Van amúgy egy másik módszer is: a \t sárgával jeleníti meg a tabulátorokat.

A programozók gyakran végeznek az egész forrásban kereséseket, illetve globális szöveghelyettesítést. A *Vim* ehhez is kiváló támogatást nyújt. A kereséshez egyszerűen adjuk ki a / parancsot, és a program máris a keresett szóra ugrik. Aki jobban szereti az *emacs* által használt inkrementális keresést, az adja ki a :se incsearch parancsot a keresés megkezdése előtt. Ezt a szolgáltatást később a :se nois parancssal lehet kikapcsolni.

A keresés és csere szintén egyike a *Vim* legnagyobb szolgálatásainak. Ezt a műveletet végrehajthatjuk csupán a kód egy részén, amit a v parancssal jelöltünk ki, megadhatunk neki kezdő és záró sorszámot, sőt kijelölhetünk a szövegben egy tetszőleges téglalap alakú területet is a *Ctrl-V* parancssal.

Ha például az a feladat, hogy a 24. és 56. sorok között az összes foo-t cseréljük ki bar-ra, a következőt kell tenünk. Először is jelöljük ki a kérdéses területet a :24,56 parancssal. (A kijelölt területhez a két határoló sor is hozzátartozik!) Magát a cserét a s/foo/bar parancssal végezhetjük el.

Ügyeljünk azonban rá, hogy a parancs ebben a formájában minden sorban csak a keresett szöveg egy előfordulását cseréli ki. A globális, minden előfordulást érintő cseréhez a s/foo/bar/g parancsot kell használnunk. Ha a cserét csak a keresett szövegrész bizonyos előfordulásainál akarjuk elvégezni, alkalmazhatjuk a s/foo/bar/gc parancsot is, amely minden egyes csere előtt rákérdez, hogy végrehajthatja-e a műveletet. Előfordulhat, hogy a keresett karakterlánc része más kulcsszavaknak is. Tegyük fel például, hogy egy in nevű változó nevét akarjuk lecserélni valami másra. Ilyenkor nyilván nem szeretnénk, ha a csere a minta nevű változó „megfelelő” részét is érintené.

A megoldás ilyenkor az, ha a keresést egész szóra korlátozzuk a következő módon :/\<in\>/.

A leggyakoribb az, amikor egy dolog valamennyi előfordulását ki szeretnénk cserélni egy adott fájlban belül. Ezt az :1,\$s/foo/bar/g vagy a :%s/foo/bar/g parancsok valamelyikével tehetjük meg. Ha ugyanezt a műveletet valamennyi megnyitott fájlban akarjuk elvégezni, a :bufdo %s/foo/bar/g formát kell használnunk.

A keresés egy másik módja, ha a kurzorral ráállunk a kulcsszó egy előfordulására, majd parancsmódban beütjük a * parancsot. Erre a *Vim* a kérdéses szó minden előfordulását kiemeli. Ha egy keresést az adott kurzorpozíciótól visszafelé haladva akarunk elvégezni, használjuk a ? parancsot a / helyett.

Ha egy keresés lefutott, a *Vim* megjegyzi annak eredményét. Ha tehát újra ugyanarra a szóra akarunk rákeresni, elég beütni a / vagy a ? parancsot, a keresendő szövegre már nincs szükség.

A keresés mellékhatásaként a találatok kiemelve maradnak a képernyőn, ami szerkesztés közben elég idegesítő tud lenni, különösen, ha nincs is már rá szükség. A kiemelések eltüntetéséhez adjuk ki a :se nohl search vagy a :nohl parancsot.

Ha a kettőspont után egy *Vim* parancsot gépelünk, bármikor használhatjuk a *Tab* billentyűt, mire a program kiegészíti azt. Ha túl kevés az információ a kiegészítéshez, a *Tab*-ot többször is megnyomhatjuk, mire újabb és újabb javaslatokat kapunk egészen addig, amíg meg nem találjuk az igazit.

A Vim és az Exuberant ctags

Az *Exuberant ctags* (lásd az elektronikus forrásokat) egy olyan külső program, amely a *Vim* számára a forráskódban való tájékozódást segítő tageket (jelzőket) képes előállítani. Ha programunk teljes forráskódja egyetlen könyvtárban található, egyetlen könyvtárban található, egyszerűen lépünk be ide, és adjuk ki a következő parancsot:

```
$ ctags .
```

Ez létrehoz egy *tags* nevű fájlt, amelyben nevének megfelelően ezek

a bizonyos tag-ek találhatóak. Ezt az információt a *Vim* is értelmezi, és segítségével villámgyorsan képes odaugrani a különböző függvények, felsorolt típusok meghatározásához, az előfeldolgozóknak átadott konstansok és makrók definíciójához (#define) és számos más a C nyelvre jellemző szerkezethez. Ha a forráskód több könyvtárban szétosztva található, a *ctags* ezek helyét is bele kell foglalja az általa előállított információcsomagba. Ilyenkor lépünk be a forráskód legfelsőbb szintű könyvtárába, és adjuk ki a

```
$ ctags -R .
```

parancsot, majd ellenőrizzük, hogy valóban létrejött-e a *tags* fájl. Ez utóbbi egyébként magával a *Vim*-mel is megnyithatjuk.

Nos, most hogy már tag-jeink is vannak, lássuk, miként használhatjuk őket a forráskódban való mozgás során. A *ctags* segítségével való tájékozódás egyike a legnagyobb dolgoknak, amik egy programozó rendelkezésére állnak.

Aki megtanulja használni ezt a szolgáltatást, olyan könnyen és gyorsan tud navigálni, hogy utóbb el se tudja képzelni, hogy tudott eddig megenni nélküle.

Ha tehát létrehoztuk a *tags* fájlt, nyisunk meg próbaképpen egy tetszőleges forráskódot. Az egyetlen eltérés az eddiektől az, hogy ha a teljes forrás több könyvtárban található, a kérdéses fájl pedig nem a gyökérkönyvtárban van, akkor is innen indulva kell megnyitnunk. Tegyük fel például, hogy forráskódunk könyvtárszerkezete a következőképpen néz ki:

```
common
|
----> gui --> wxpython
|   |
|   ----> Tk
|
----> backend -->
networking
include
user
```

Ha a *common/backend/networking* könyvtárban található *tcp.c* fájl szeretnénk szerkeszteni, akkor a *Vim* segítségével most a következőképpen kell megnyitnunk:

```
$ vim common/backend/  
↳ networking/tcp.c
```

Régen, a *ctags* nélkül a következőt tettük volna:

```
$ cd common/backend/networking  
$ vim tcp.c
```

Mivel a *tags* fájl a hierarchiában a *common* könyvtár fölött helyezkedik el, a *Vim* automatikusan tudni fogja ennek a helyét.

Van ugyanakkor egy másik módszer is. Megtehetjük, hogy a fent említett második (hagyományos) módszerrel nyitjuk meg a kérdéses fájlt, majd már a *Vim*-ben kiadjuk a következő parancsot:

```
:se tags=../../../tags
```

Szerintem amúgy az első módszer könnyebben használható. Ha bármilyen módon megnyitottuk a fájlunkat, a függvények definíciói között a *Ctrl-J* billentyűkombinációval mozoghatunk. Ha oda akarunk ugrani bármilyen nyelvi szerkezet (függvény, konstans, makró vagy bármi más) definíciójára, vigyük fölé a kurzort, majd nyomjuk meg a *Ctrl-J* billentyűket. Röviden tehát egy függvény definíciójának megkereséséhez előbb meg kell találnunk egy pontot, ahol meghívjuk azt. Az már teljesen lényegtelen, hogy a függvény definíciója az adott fájlban, vagy egy egészen más könyvtárban és fájlban van. Tegyük fel például, hogy a *tcp.c* fájlban meghívunk egy *drawscreen()* nevű függvényt. A tagek segítségével a *Vim* még akkor is megtalálja a függvény meghatározását, ha az azt tartalmazó fájl története- sen a *common/gui*-ban van.

Ha a keresés után vissza akarunk ugrani oda, ahonnan jöttünk, nyomjuk meg a *Ctrl-T* billentyűkombinációt. Újabb kereséshez nyomjuk meg újra a *Ctrl-J* billentyűket, ami után persze megint a *Ctrl-T*-vel térhetünk majd vissza.

Ha a keresett dolog nevének csak egy részét ismerjük, akkor a következőképpen is eljárhatunk:

```
:ta /function
```

Ha több ilyen rész is van a forrás- kódban, ez a parancs az első

elforduláshoz ugrik. A következőre a *:tn* paranccsal válthatunk. Ha egy függvénynek több definíciója is van, és választani szeretnénk közülük, megnyomhatjuk a *G Ctrl-J* billentyűket, vagy használhatjuk a *:tselect <tagname>* parancsot. Ezzel a módszerrel anélkül mozoghatunk a forrásban az egyes függvények között hogy tudnunk kellene, melyik pontosan hol található.

A Vim és a Cscope

A *cscope* egy másik hatékony navigációs eszköz. Íme a program által felkínált menü:

```
Find this C symbol:  
Find this global definition:  
Find functions called by this  
↳ function:  
Find functions calling this  
↳ function:  
Find this text string:  
Change this text string:  
Find this egrep pattern:  
Find this file:  
Find files #including this  
↳ file:
```

A programmal a *Vim* is képes együttműködni, így könnyedén ötvözhetjük az egyik hatékonyságát a másik kényelmével. A kapcsolat megteremtéséhez az egyetlen dolog, amit tennünk kell a

```
:cs add cscope.out.
```

parancs kiadása.

Akárcsak az előbb tárgyalt *ctags*, a *cscope* is egy indexfájlhoz létre *cscope.out* néven. Ezt a következő paranccsal állíthatjuk elő:

```
$ cscope -Rbq
```

A szabályok is ugyanazok, mint a *ctags* esetében, vagyis ha a forráskód több könyvtárban szétszórtan helyezkedik el, akkor a fenti parancsot a könyvtárszerkezet gyökerében kell kiadnunk. A történet folytatása is hasonló.

Ha egy a könyvtárszerkezet belsejében található fájlt nyitunk meg, akkor is a gyökérből kell indulnunk, majd a *Vim*-ben ki kell adni a *:cs add cscope.out* parancsot a kapcsolat felépítéséhez. A létező *cscope* kapcsolatokat a *:cs show* paranccsal listázhatjuk.

Hogy mi mindenre kereshetünk a *Vim*-en belülről, azt a *:cs <CR>* paranccsal nézhetjük meg. Ha például bele akarunk nézni egy forrásba, vagy egy fejlécállományba, egyszerűen gépeljük be a *:cs f f stdio.h* vagy a *:cs f f foo.c* parancsot.

Ha a *foo.c*-ben meghívott függvényekre akarunk rákeresni, használjuk a *:cs f d foo.c* parancsot. Ez megjeleníti az összes innen hívott függvény nevét. Ha fordított keresést szeretnénk végezni, vagyis azoknak a függvényeknek a nevére vagyunk kíváncsiak, amelyek a *foo.c*-re hivatkoznak, a *:cs f c foo.c* utasítást használjuk. Kereshetünk egrep minta alapján is a következőképpen: *:cs f e varName* és így tovább. A lehetőségeket a magában kiadott *:cs* parancs segítségével listázhatjuk.

Ha sikeresen beüzemeltük a *ctags* és a *cscope* rendszert is, kombinálhatjuk is őket, például így: *:cstag /foo*.

Ez a parancs megkeresi az összes olyan függvényt, felsorolt típusú vagy bármi egyebet, ami tartalmazza a *foo* karakterláncot.

A Vim és a szintaktikai kiemelés

Ha olyan szolgáltatása a *Vim*-nek, ami fölébe helyezze bármely más szerkesztőnek vagy integrált fejlesztőkörnyezetnek (*IDE*), nos akkor ez a szintaktikai kiemelés. A *Vim* színező képessége egyszerűen élvezetté teszi a vele való munkát. A szöveg szintaktika szerinti kiszínezése természetesen nem csak az életünket teszi színesebbé, hanem jelentsen megkönnyíti az elgépelések és egyéb hibák megtalálását akár a fordítás előtt. A színezés változása révén például azonnal kiszúrhatjuk a szinte leggyakoribb programozási hibát, a zárójelek hiányát. Azonnal látni lehet, ha nem zártunk be egy idézőjelet, vagy ha egy megjegyzés végéről hiányzik a **/* jel. Szintén rögtön kibukik, ha netán megjegyzéseket akarunk egymásba ágyazni. Egy *C* programozó számára mindez nagyon hasznos, sőt néha életmentő lehet.

A *Vim* szintaktika szerinti színezőképességének bekapcsolásához általában semmit nem kell tennünk. Ha azonban valamiért úgy települ fel a program, hogy ez a szolgáltatása nincs alapértelmezésként bekapcsolva, akkor a *:sy on* paranccsal gondoskodhatunk a helyes működésről.

Ákár csak bármely más parancsot, természetesen ezt is felvehetjük a `~/vimrc` fájlunkba.

Ha a szöveg még mindig nem színes, akkor a terminál beállításai van valami gond. Ilyenkor azért még próbáljuk ki a `:set filetype` és a `:sy eanble` parancsokat.

Tegyük fel, hogy sikerült elővarázsolnunk a színeket, de valamelyik közülük nincs ínyünkre. A kék például elég rosszul látszik sötét háttér előtt, márpedig a C forráskódok megjegyzései alapértelmezésként ezzel a színnel jelennek meg. Ilyenkor több lehetőségünk is van. Használhatjuk például a `:set background=dark` parancsot, amivel a program tudtára adjuk, hogy milyen színű a háttér. De az is megoldás, ha kikapcsoljuk a megjegyzések színezését a `:highlight clear comment` parancssal.

Aztán ha ez még mindig nem elég, akkor meg is változtathatjuk az alapértelmezett színeket. Ehhez először adjuk ki a `:syntax` parancsot, ami megjeleníti az összes szintaktikai elemet. Ezután adjuk meg a megváltoztatni kívánt csoport nevét. Ha például azt akarjuk, hogy a karakterláncok ragyogó fehérrel jelenjenek meg, ami fekete háttér előtt nyilván kiválóan olvasható, egyszerűen gépeljük be a következő parancsot:

```
:highlight String ctermfg=white
```

Aki `gvim`-et használ, annak viszont a következőképpen kell eljárnia:

```
:highlight string guifg=white
```

Természetesen bármely más szintaktikai csoport színét megváltoztathatjuk. A leggyakoribb elemek a következők: `Statement`, `Label`, `Conditional`, `Repeat`, `Todo` és `Special`. A színen kívül megváltoztathatjuk a kiemelés módját is. Beállíthatjuk például, hogy egy elem típus legyen aláhívva, vagy legyen félkövér. Ha például a `NOTE`, `FIXME`, `TODO` vagy `XXX` elemeket aláhívva szeretnénk megjeleníteni, a következőt kell tennünk:

```
:highlight Todo cterm=underline
```

Így érhetjük el, hogy a színezéssel egyidejűleg az adott elem félkövér is legyen:

```
:highlight Repeat
  ctermfg=yellow cterm=bold
```

Ezekkel a parancsokkal létrehozhatunk akár egy teljes kiemelési szabályrendszert, amit természetesen megint a `~/vimrc` fájlban tárolhatunk. Így valahányszor elindítjuk a `Vim`-et, a beállításokat végző parancsok rögtön az elején automatikusan lefutnak, és munka közben élvezhetjük kedvenc színeinket.

Változónevek automatikus kiegészítése

A `Vim` arra is képes, hogy automatikusan kiegészítse a változók neveit. Gépelés közben a `Ctrl-N` vagy a `Ctrl-P` segítségével válthatunk beszúrás üzemmódba. Fontos megjegyezni, hogy a kiegészítés csak ebben az üzemmódban működik. Minden más, eddig említett parancsot parancs üzemmódban kell használnunk. Ha több lehetséges kiegészítés is van, akkor a `Ctrl-N` többszöri megnyomásával léptethetjük a lehetőségeket.

Ennek a szolgáltatásnak az a legfőbb haszna, hogy segítségével könnyebb elkerülni az elgépeléseket, hiszen a szöveg jelentős részét nem mi visszük be kézzel, hanem a program „emlékezetből”. A névkiegészítés akkor működik a leghatékonyabban, ha engedélyeztük a `Vim`-nek a `ctags` fájl használatát.

A forráskód formázása

A `Vim` elég jól érti a C nyelvet ahhoz, hogy automatikusan kezelni tudja a beljebbezést. Alapértelmezésként ehhez tabulátorokat használ, ami egyes programozókból ellenérzéseket válthat ki. Ha a teljes forráskódból el száműzni szeretnénk a tabulátorokat, adjuk ki a következő parancsot:

```
:set expandtab
:retab
```

Ez valamennyi tabulátort szóközzé alakít úgy, hogy a formázás változatlan maradjon. Miközben gépeljük a kódot, a `Vim` automatikusan formázza azt. Ez nyilván megkönnyíti az egymáshoz tartozó zárójelek felderítését. Ehhez amúgy használhatjuk a `%` parancsot is

parancs üzemmódban. Álljunk rá a megfelelő zárójelre – legyen az kerek, szögletes vagy kapcsos – majd nyomjuk meg a `%` billentyűt. Erre a `Vim` odaugrik a megfelelő nyitó vagy záró zárójelre. Ugyanez a módosító működik a megjegyzésekre, valamint az `#if`, `#ifdef` és `#endif` szerkezetekre is.

Ha befejeztük a kód begépelését, és egyetlen parancssal akarjuk megformázni, váltsunk parancsmódba, és gépeljük be a következőt: `gg=G`. Ezután szükség szerint átalakíthatjuk a tabulátorokat szóközzé a fentebb említett módszerrel. A megjegyzések formázását a `gq` parancs végzi. Ha csak egy kódrészletet akarunk beljebb tolni, jelöljük ki, és használjuk az `=` parancsot.

Végül ha valakit netán kifejezetten bosszantana a `Vim` automatikus formázása, ki is kapcsolhatja az a `:set nocindent` parancssal. Érdeemes ugyanakkor megemlíteni, hogy a formázásra más lehetőségek is vannak, amelyekről a `:help indent.txt` parancssal olvashatunk.

A sűgó

A `Vim` igen terjedelmes dokumentációval rendelkezik, amit a `:help` parancssal böngészhetünk. Ha egy konkrét téma leírására akarunk ugrani, álljunk a megfelelő türkiz színű szövegrészre, majd üssük le a `Ctrl-J` billentyűkombinációt. A `Vim` sűgója egyébként ugyanazt a navigációs mechanizmust használja, mint amit a tag-eknél láttunk.

Linux Journal 2005. 140 szám

Girish Venkatachalam

Szeret nyílt forrású operációs rendszerekkel, például OpenBSD-vel, FreeBSD-vel no és Debian GNU/Linux-szal játszózni. Amikor nem a hackeléssel van elfoglalva, szeret biciklizni is. A girish1729@gmail.com érhető el.

KAPCSOLÓDÓ CÍMEK

A cikkhez tartozó elektronikus források a következő helyen találhatóak:
www.linuxjournal.com/article/8455